25883/p

53050

NEQVE EROS, NEQVE TROTVLA, SED SALERNITANVS QVIDAM MEDICVS, ISQVE CHRISTIANVS, AVCTOR LIBELLI EST QVI DE MORBIS MVLIERVM INSCRIBITVR

PROLVSIO

QVA

NOVVM MVNVS

QVAM CLEMENTISSIME SIBI DEMANDATVM

AVSPICATVR

ATQVE

SCHOLAS SVAS MEDICAS

HOC SEMESTRI APERIENDAS

INDICIT

CHRISTIANVS GODOFREDVS GRVNER

MEDICINAE DOCTOR

BOTANICES AC THEORETICES PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS.

IENAE

EX OFFICINA STRAVSSIANA.

cIↄIↄ CCLXXIII.

Cogitanti mihi, quod potiſſimum argumentum in muneris auſpiciis pertractandum ſumerem, venit fato, neſcio, quo in manus praeclara illa WOLPHII *a*) collectio, quae in morbis mulierum verſatur. Quae etſi rebus multis gaudet, iisque haud indignis curatiori quadam inueſtigatione, tamen me operam et oleum, quod aiunt, haud perditurum ratus ſum, ſi, quaecunque ad libellum illum pertineant, qui vulgo *de paſſionibus mulierum* inſcribitur, et partim ad *Erotem b*), medicum libertum *Iuliae Aug.* refertur, partim ad *Trotulam c*), feminam quandam ſeculo vndecimo ob artis facinora clariſſimam, hac in proluſione mea colligerem,

a) Gynaec. p. 98. ſeq. T. I. Edita haec ſcriptiuncula, ni fallor, primum a GE. KRAVT. eſt, et paullo poſt in *Experimentario Medicinae*, Argent. 1544. repetita. Inſerta vero ſimul legitur in *Coll. Aldina*, Venet. 1547. p. 71. in *Coll. Spachiana* Argent. 1597. p. 42. T. I. tandem in *Coll. Empiricorum*, quam Venet. 1554. typis exſcribendam curarat BENED. VICTORIVS. Cf. ſi placet, FABRIC. Bibl. Lat. L. IV. c. 12. n. 6. p. 867. ed. quart. MERCKLIN. Lind. Ren. p. 264. et p. 1030. SCHENCK Bibl. Med. p. 506.

b) Sic plerique. Alii *Protem* ſcribunt, vt MERCKLINVS in *Linden. Renov.* l. c. p. 716. Sed falſo, cum in inſcriptionibus tantum non ſemper *Eros* legatur.

c) FABRIC. Bibl. Lat. L. IV. c. 12. n. 6. p. 867. ſequ.

rem, et tunc demum, ſi fieri vllo modo poſſit, verum auctorem longe recentiorem eſſe, ac vulgo putatur, demonſtrarem.

Eſt vero tanta hac in re apud ſcriptores diſſenſio, vt alius aiat, alius neget, et tandem, cum omnia haec legeris, incertior multo ſis, quam ante fueras. Alii enim illum *Eroti* attribuere non verentur, eorumque in numero ſunt ipſe WOLPHIVS *d*), ADRIANVS IVNIVS *e*), RHODIVS *f*), IO. GE. SCHENCKIVS *ff*); alii *Trotulam* auctorem efficiunt, vt TIRAQVELLVS *g*), CONR. GESNERVS *h*), et praeter hos docti viri multi, idque ſine dubio hanc ob cauſſam, quia in ipſo libello mulieris huius medicae facta eſt mentio; alii denique vtrumque locum habere poſſe negant, ſcriptionemque hanc medico cuidam Salernitano deberi vtcunque profitentur. Fecerunt id prae ceteris HERM. CONRINGIVS *i*), THOM. BARTHOLINVS *k*), CLERICVS *l*), STOLLIVS *m*), IOECHERVS *n*), KESTNERVS *o*) cet. videturque id vnum nobis mirum, quod, an ad medicum Salernitanum vere referendus ille liber ſit, dubitanter tantum non omnes pronunciarunt. In quo quam recte ſenſerint, iam paucis videamus. Ego enim inter legendum in tot tamque firma ſenten-

d) Gynaec. p. 89. T. I.
e) Animaduerſ. VI. 1.
f) In *Scrib. Larg.* Emendat. et Not. p. 11. vbi certe *ſtilus Iuliae aetate multo poſterior* eſſe dicitur.
ff) Bibl. Medic. p. 159. quo in loco ſimul via et ratio demonſtratur, qua factum ſit, vt ex *Eros Iulia* fieret *Trotula*.
g) De Nobilitat. c. 31. n. 352. p. 408. ed. Lugd. 1559.
h) Bibl. Vniuerſ. p. 620. T. I.
i) Introduct. in Art. Med. c. V. §. 15. p. 193. ed. Hal.
k) Diſſ. De libr. legend. VI. p. 132. ed. MEVSCHEN.
l) Hiſt. de Medec. P. III. L. I. c. I. p. 12. ed. Amſt. 1702.
m) Hiſt. der Med. Gel. P. II. c. 1. §. 47. p. 744. ſequ.
n) Gel. Lex. p. 358. T. II. et p. 1338. T. IV.
o) Medic. Gel. Lexic. p. 864. ſequ.

ſententiae contrariae argumenta incidi, vt amplius haerere nullo modo poſſem.

Trotulam vero huius ſcriptiunculae auctorem eſſe, quis eſt, qui hoc ſibi perſuaderi patiatur? Non enim aliunde id ſuſpicari licet, niſi ex verbis *p*) hiſce: *Idem ventus in vuluam ingreſſus*, inquit auctor, *et receptus in dextram partem vel ſiniſtram matricis, tantam generat ventoſitatem, quod quaſi ruptae vel iliacae appareant. Vnde communiter* TROTVLA *vocata fuit, quaſi magiſtra operis. Cum enim quaedam puella debens incidi propter huiusmodi ventoſitatem, quaſi ex ruptura laboraſſet, cum eam vidiſſet* TROTVLA, *admirata fuit quam plurimum. Fecit ergo eam venire in domum ſuam, vt in ſecreto cognoſceret cauſſam aegritudinis. Qua cognita, quod non eſſet dolor ex ruptura vel inflatione matricis, ſed ex ventoſitate, fecit hoc modo ei fieri balneum, in quo coquebatur malua et parietaria, et eam intromiſit, ac eas partes frequenter et ſatis plane tractauit mollificando, et diu fecit eam in balneo commorari, et poſt exitum a balneo faciebat ei emplaſtrum de ſucco tapſi barbati, et rapiſtri, et farina hordei, et totum illud ad ipſam ventoſitatem conſumendam calidum appoſuit, et iterum balneo praedicto inſiſtere fecit, et ſic curata remanſit cet.*

Iam vero is ſemper priſcis abhinc temporibus mos obtinuit, vt ſcriptor peſſimus ac optimus quisque in libelli fronte nomen ſuum profiteretur, adeoque, quare hic aliter vſu euenerit, prorſus non video. Aut enim auctor latere voluerat, aut non. Si voluerat, imprudenter ſane feciſſet, ſi in medio ſe demum prodidiſſet. Sin vero aliter, quid *Trotulam* prohibuit, quo minus ſtatim ſe ipſam appellaret, honoresque ſibi adſereret debitiſſimos? Hinc, niſi omnis fallor, conficitur, nec locum hunc adferri tuto poſſe ad *Trotulae* quandam auctoritatem conciliandam, cum libellus totus ſine dubio ab alieno homine

 mine

p) In Gynaec. L. cit. c. 20. p. 106. cf. GE. MATTHIAE Conſpect. Hiſt. Med. Chronol. §. 98. p. 51. vbi haec inter mulieres medicas ſalernitanas ſeculi vndecimi refertur.

mine profectus ſit, nec etiam dubia hac in re credendum inſcriptioni eſſe, ſiquidem hoc veteratoris cuiusque fuit, vt eo facilius incautos legentium animos falleret.

Quare cum iſta ſcriptio nullo modo debeatur *Trotulae* medicae, multo minus audiendi ii ſunt, qui eam ad *Erotem* temere, tanquam auctorem, referunt. Commemorantur (fatebor enim) multi apud veteres, quibus nomen *Eros* eſt. Sic enim apud GRVTERVM *q*), RHODIVM *qq*), CLERICVM *r*) atque *Illuſtr.* WALCHIVM *rr*) legitur

P. DECIMIVS. P. L. EROS
MERVLA. MEDICVS
CLINICVS. CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR
HIC. PRO. LIBERTITE. DEDIT. HS. IↃↃↃ.
HIC. PRO. SEVIRATV. IN REM. P
DEDIT. HS. ∞. ∞.
HIC. IN. STATVAS. PONENDAS. IN
AEDEM. HERCVLIS. DEDIT. HS. CIↃCIↃCIↃ
HIC. IN. VIAS. STERNENDAS. IN
PVBLICVM. DEDIT. HS. CIↃCIↃCIↃIↃↃ ∞ ∞
HIC. PRIDIE. QVAM. MORTVVS. EST
RELIQVIT. PATRIMONI
HS. ∞ CIↃCIↃ.

Qui an idem ille ſit, qui apud CLERICVM *s*) dicitur

EROS. AVGVSTAE. MEDICVS
SPOSIANVS

aut etiam is, qui ibidem eſt

L.

q) Inſcript. Theſ. n. 7. p. 400.
qq) In *Scribon. Larg.* Comp. 37. Emend. et Not. p. 78.
r) Hiſt. de Medecin. P. III. L. I. c. 2. p. 21. Cf. *Martial.* Epigr. 56. L. X. v. 6.
rr) *Antiquit. Medic.* n. I. p. 19. Item p. 22. et p. 97. Cf. MVRATOR. Theſ. Inſcript. p. 474. 6. *Mercurial.* Var. Lect. III. 22. p. 79.
s) Hiſt. de Medec. P. III. L. I. c. I. p. 12.

L. APVLEIVS. L. L. EROS
MEDICVS

iam non attinet multis anquirere, quippe id et iis libenter relinquimus, qui acutioris in indagando naris ſunt, et a noſtro propoſito cum maxime alienum exiſtimamus. Id vnum ſcio, ab nullo eorum libellum hunc, qui *Trotulae* vulgo adſignatur, profectum eſſe, nec vnquam proficiſci potuiſſe.

Si enim verus eius auctor *Eros* eſſet, libertus ille ac medicus IVLIAE AVGVSTAE, tunc profecto nullo modo fieri potuit, vt omnem omnino purae orationis curam turpiter abiiceret, quippe illo tempore nefas habebatur, tam foedas et inauditas voces in dicendo adhibere, aut doctas Romanorum aures his barbarorum ſordibus contaminare, quales hac in ſcriptiuncula *de paſſionibus mulierum* innumerae fere ac vbiuis occurrunt. Vſus enim tam barbaro, duro horridoque dicendi genere is eſt, qui eam confecit, vt referenti mihi mens horreat ſtupeantque capilli! Quam diuerſus et abhorrens a CELSI nitore ac elegantia eſt! Quam ſqualidus ac incultus in explicandis iis malis, quae corpus muliebre infeſtare ſolent! Sunt vero hoc ex genere, *creaturae*, *aegritudines* et *anguſtiae aegritudinum*, *competenter*, *minorantur appetitus*, *arguunt ſuſpicationem*, *vena, quae ſub cauilla pedis*, *fac criſpellas*, aut vt paullo poſt ſcribitur, *ſcripellas* ſ. *ſcriblitas*, *da patienti*, ac *patiens minuatur*, *ab intra inungat*, *pulueriza*, *malaxa*, *confortat*, *facit prorumpere extra*, *facit aperiri*. *fecit ſugenda extrahi*, *facimus purgarizare*, *fac iacere*, *facias balneari*, *fac ſedere*, *citrinitas*, *ſuccoſitas*, *fumoſitas frigida*, *auena ſaccellata*, ſimiliterque *ſaccelletur venter*, *ſtypticitate participans*, *vti carnali commercio*, *pectus groſſum*, *groſſities humorum*, *maturatiua*, *mundificatiua ſaniei*, *mollificatiua*, *penetratiuus*, *rubificare*, *acumen medicinae*, *vnguentum generatiuum*, *cibi digeſtibiles*, *cautela*, *vnctuoſitas*, *ſubtiliat* et *ſubtiliandum*

dum

dum nutrimentum, eat ad ſellam, plumaceolum, depilatorium, ſaluabitur, in mane remoue, in ſero, vt in mane, ventoſas ponimus, ad faciem clarificandam, proba cum penna, nec non *feci et probaui, virtus eius palliat leproſos* cet. Sufficiunt enim haec ad perſpiciendum, quam parum ſibi cauerint, qui libellum tam proletarium et ab Auguſtei ſeculi caſtimonia cum maxime abhorrentem *Eroti* dare non erubuerunt. Qui ſi eum vel obiter inſpexiſſent, meminiſſentque ſimul *Celſi*, qui tam terſe, caſte ac eleganter expreſſerat, quicquid ad res medicas vllo modo referendum videatur, tunc profecto in tam foedum, nec facile ignoſcendum errorem incidere nullo modo poterant, aut amplius haerere dubii, ad quam potiſſimum aetatem ſcriptiuncula iſta pertineat.

Fac vero, fieri vnquam potuiſſe, vt aut *Eros* hunc libellum graece componeret, quem deinde barbarus quidam homo latinum fecerit; (ſic enim nonnullis veterum admiratoribus placuit) aut etiam Romanus aliquis talem orationis dignitatem venuſtatemque prorſus negligeret, qua, quaeſo, via et ratione factum eſt, vt medicus *Iuliae Auguſtae* poſſet *Galenum t*) allegare, quem conſtat inter omnes multis annis poſt vixiſſe? Quo fato demum ſiniſtro accidit, vt inter ſcribendum etiam *Paullum u*) commemoraret, cuius nomen atque auctoritatem, cum nondum in viuis eſſet, appellare nullo modo potuit? Quae cum mirifice a ſe inuicem diſſideant, ecquis tantae eſt oſcitantiae, vt libelli huius artificem longe recentiorem eſſe, ac in fronte mentitur, non perſpiciat?

Multis

t) Lib. cit. Proleg. p. 90: c. 1. p. 91: c. 4. p. 94: c. 5. p. 95: c. 8. p. 96: c. 10 p. 98. vbi et ſimul HIPPOCRATES commemoratur. Item c. 11. p. 99. et c. 13. p. 100.

u) L. cit. c. 8. p. 97. Gynaec. Videtur vero forſitan reſpicere ad *Paulli* L. III. 64. et 65. p. 484. Coll. STEPH. et p. 117. ſeq. ed. *Ald.* graec. vbi ſimilia quaedam medicamenta commendantur, etſi diuerſa miſtura et menſura.

Multis ſane impellimur cauſſis, vt eum ad finem ſeculi XIV. vixiſſe atque ex ſchola Salernitana proceſſiſſe putemus. Primum enim commemorantur hic IVSTIANVS *v*) quidam *medicus* atque COPHO *w*), quorum prior quis fuerit, neque apud FABRICIVM, neque apud ceteros hiſtoriae medicae ſcriptores reperire mihi adhuc licuit, niſi forte idem ille ſit, qui apud GE. MATTHAEI *x*) IVSTVS dicitur, et *iudicio Sidonii Apollinaris Chironica magis inſtitutus arte, quam Machaonica fuit.* Forſitan vero melius legitur IVLIANVS, atque tunc aut ille eſt *diaconus*, cuius AETIVS *xx*) meminit, cuiusque antidoto etiam, vt hic apud noſtrum auctorem, adiicitur *cuminum ad menſes ducendos*; aut ſi recentiorem quaeras, vel PETRVS HISPANVS *y*) eſt, qui cum PETRVS IVLIANI dicitur, tum PETRVS IOANNES *Vlyſſiponenſis*, medicus ſeculo XIII. longe clariſſimus, et tandem pontifex maximus Romae CIↃCCLXXVII. periit, vel denique IVLIANITA ſ. IVLIANVS *Bononienſis*, qui ſeculo tandem XIV. medio vixit. At COPHO ſine dubio ad finem ſeculi vndecimi innotuit, cum eius iam meminerit GILBERTVS ANGLICVS *z*), ſeculi XIII. ſcriptor, etſi alii iterum illum ad XIV. amandarunt. Feruntur certe eius nomine *Electuarium*, quod NICOLAVS ANTIDOTARIVS commemorat: Item *de arte medendi*, quem in *bibliotheca Plat-*

 riana

v) Lib. cit. c. 4. p. 95. T. I.

w) Ibid. c. 17. p. 103. Cf. SCHENCK. Bibl. Medic. p. 109. et IOECHER. Gel. Lex. p. 2080. T. I. vbi varia ſcitu digna legere me memini, ſimiliterque CLERICVS Hiſt. Medec. P. III. L. I. c. I. p. 12.

x) Conſpect. Hiſt. Med. Chronol. §. 78. p. 35.

xx) Tetrabl. III. Serm. III. c. 12. p. 555. Coll. Steph.

y) In MATTHAEI Conſp. Hiſt. Med. §. 114. p. 60.

yy) Ibid. §. 123. p. 66.

z) Ibid. §. 116. p. 61. De eius vero ſcriptis vide SCHENCK. L. cit. p. 200. et vita V. FREIND. Hiſt. de Medecin. P. III. p. 237. ſeq. ed. Paris.

neriana zz) fuiſſe intelleximus; denique *anatomia porci,* qua demonſtrare ille annitititur, *interiora eius homini eſſe ſimillima* cet. Neque vero, vt nobis videtur, temere ſic de tempore, quo vixit, coniectamus. Verba enim COPHONIS ipſa, quae CONR. GESNERVS *a*) ſuppeditauit, ſatis ſuperque ſapiunt turpem iſtorum ſeculorum barbariem. *In medendis corporibus*, inquit ille, *et maxime purgandis, variis ſaepe moleſtamur incommodis, non quia medicina, quae datur, ſit incongrua, ſed quia ab incongruis medicis incongrue eſt oblata. Ideo ego Copho hoc opus de modo medendi ex Cophonis ore, ſuisque et ſociorum ſcriptis compendioſe collegi, quatenus ſi quod ſymptoma potionato ſuperuenerit incongruum, mihi ceterisque in hac arte non prouectis conueniens praeſto ſit remedium.* Ex his vero facile colligitur, ſcriptorem noſtrum, qui demum cunque ille ſit, his viris aetate fuiſſe paullo inferiorem.

Accedit et illud, quod quandam MAGISTRI GERALDI *b*) compoſitionem adduxit, cuius beneficio viſus acies redintegrata eſt. Iam vero ille TOLETI *Hiſpanorum* a. CIↃCLXXXIV. *mor-*

zz) Sect. Poſter. p. 87.

a) Bibl. Vniuerſ. p. 187. T. I.

b) L. cit. c. 63. p. 127. Cf. IO. ALB. FABRIC. Bibl. Lat. Inf. Aet. L. VII. p. 110. et p. 115. vbi GERARDVS *Carmonenſis* ſ. *Cremonenſis* auctor *Comment. in Viaticum* eſſe perhibetur, idque non iniuria, ſiquidem apud VALESCVM DE TARANTA (Philon. Pharmac. L. I. c. 1. p. 1. et L. I. c. 25. p. 79: L. III. 19. p. 216: L. IV. 29. p. 390: L. V. 13. p. 460: L. VI. 6. p. 499: L. VII. 14. p. 607. ed. Frft. 1599.) GERARDVS *Cremonenſis ſuper Viaticum* identidem commemoratur. Similem vero operam ap. FABRIC. p. 116. ex GESNERI fide GERARDVS BVTVTVS, et ſecundum GE. MATTHAEI (L. cit. §. 97. p. 50.) etiam GERALDVS BIENTVS *Parthienſis*, immo vero, vt IO. GE. SCHENCKIVS (Bibl. Med. p. 198.) memoriae prodidit, GERARDVS *Bituricenſis de Cremona*, ſuſcepiſſe feruntur. Hinc tolli, vt nobis videtur, iſte diſſenſus facile poterit, modo memineris, varios varie in hunc CONSTANTINI libellum fuiſſe commentatos.

mortuus eſt, et, teſte SANDERO apud FABRICIVM *c*), ſcripſiſſe dicitur *commentarium ſuper Viaticum* CONSTANTINI, qui libellum hunc circa annum CIↃLXXXX. confecerat, adeoque me miràri ſubit, quid ſit, quod HERM. CONRINGIVS *d*) quodam verborum orationisque ſimilitudine deceptus noſtram etiam ſcriptiunculam CONSTANT. AFRICANO dare percuperet. Nam ſi vera ſunt, quae de COPHONE ac GERALDO ſupra commemorauimus, fieri nullo modo poteſt, vt huic magni CONRINGII tuto aſſentiamus coniecturae, quippe alias haec nomina prorſum abeſſe debuiſſent. Neque etiam haec reliquis ſcitis, quae libello noſtro ſuppoſititio continentur, prorſus reſpondent.

Porro nec illud ſilentio praetereundum eſt, quod hic commemoratur *medicus quidam in regione Franciae e*). Hoc enim nomen non, niſi poſt incurſionem Francorum in Galliam, quae inde ab ſeculo quinto incipit, vbique fere receptum eſt, vt poſt TRITHEMIVM *f*) nuper admodum praeclare demonſtrauit MEVSELIVS V. Cl. *g*). Deinde *medicamentum* quoddam THEODORICVM *h*) adducitur ad menſes reuocandos, quod ſine dubio aut in THEODORICI I. honorem ſic appellatum eſt, vt quibusdam viris doctis videtur, aut, ſi mauis, debetur potius THEODORICO *i*), qui ſeculo

c) L. et pag. cit. Cf. FREIND Hiſt. de Medec. P, III. p. 248.

d) Introd. in Art. Med. c. V. §. 15. p. 193.

e) L. cit. c. 2. p. 92. et c. 61. p. 123. *atramentum, quod fit in Gallia*, commemoratur: hinc hiſce verbis promiſcue vſus fuiſſe videatur.

f) Annal. Compend. L. I. p. 13. ed. Frft. 1601. et maxime De Orig. Francor. p. 68.

g) Geſchichte von Franckr. Th. I. B. I. p. 4. ſeq.

h) L. cit. c. 11. p. 99.

i) ASTRVC. De Morb. Vener. L. I. 6. §. 4. p. 30. et L. II. 7. p. 135. nec non GE. MATTHAEI Conſp. Hiſt. Med. Chron. §. 110. p. 58. Secutus autem THEODORICVS prae ceteris BRVNVM eſt, vt GVIDO DE CAVLIACO perhibet (Chirurg. Tract. II. c. 4. p. 72. et p. 81.

culo XIII. magna medicinae laude claruit, tandemque epiſcopus Ceruienſis factus eſt. Anteponitur aetate ſaltem ille GVIDONI DE CAVLIACO *k*), qui ſeculo demum XIV. vixit, adeoque hinc efficitur, natales libelli *de paſſionibus mulierum* longe ſerius, quam vulgo fit, repeti oportere, niſi velis annalibus expreſſisque auctorum verbis fidem omnem derogare.

Quibus praemiſſis, reliquum eſt, vt, an auctor eius vere poſt Arabum tempora ſcholaeque Salernitanae gloriam vixerit, videamus. Patet id, niſi me omnia fallunt, exinde cum maxime, quod inter legendum in varia Arabum medicorum nomina et compoſitiones incidas, ſuntque hoc ex

p. 81: IV. 6. p. 242. et l. c. 7. p. 269. ſequ. Lugd. 1572.) qui, vt inter omnes conſtat, et bene demonſtrauit IO. FREINDVS (Hiſt. de Medec. P. III. p. 251.) medio ſeculo XIII. Patauii medicinam fecit. Porro etiam THEODORICVS, quem male notatum a FREINDO eſſe ſcimus, adhibuit incantationes, vt NICODEMVS et GILBERTVS, (GVID. Tr. III. c. I. p. 143.) in curatione vulnerum capitis diſſenſit a GALENO atque PAVLLO, (Ib. Tr. III. c. 1. p. 189.) habuitque ſimiliter ſectatores, quia eos GVIDO (Tr. III. 1. p. 197.) ſic reprehendit: *Non audiantur ergo verba illorum Theodoricorum et Ianuenſium.* Alio vero loco (Chir. Magn. Tr. VII. Doctr. II. c. 1. p. 522.) adfertur *potio vulneratorum, et eſt Theodorici et ſociorum.* At vero omnium optime Chir. Paru. c. 8. p. 543. vbi legitur *vnguentum diapompholygos, et laudatur a* THEODORICO *et a tota ſecta ſua.* Fuit praeterea bonus prudensque chirurgus, vt ex Tr. III. c. 6. p. 216. patet, et cum ex *Hugone magiſtro ſuo* (Tr. V. c. 6. p. 282.) profecerit, mirum profecto non eſt, quod ille ap. CONR. GESNERVM (Coll. Chirurg. Script. p. 407. b.) *chirurgiam ſecundum medicationem* HVGONIS DE LVCA *ſermone barbaro* conſcripſiſſe perhibeatur. De reliquis *Theodoricis* vide TIRAQVELLVM De Nobil. c. 31. n. 319. p. 397.

k) Ap. VALESCVM DE TARANTA Philon. Chir. c. 7. p. 631. Eſt vero hoc medicamentum, quod in ſpurio noſtro libello adducitur, *purgans* illud, cuius fit mentio Philon. Pharm. II. 52. p. 169.

ex genere *tryfera Sarracenia* l), *bedegar*, *Sumach*, *Zuccharum*, *vnguentum ex butyro Maii*, *radix iari*, *algithira* ſ. *draganthi*, *alcanna*, *puluis marmoris* et *puluis pumicis aſſi*, *alcohol* et *charabe*, *ſemen iuſquiami* cet. m).

Porro ex Arabum ſcholis repetendae ſunt *aqua diſtillationis florum caprifolii*, *aqua roſacea ad gummi Arabicum ſoluendum*, *aqua roſata vel furfurum*, *aqua vitae de vino meliore diſtillata* n), *terpentina tribus vicibus diſtillata*, *lignum aloes tribus vicibus diſtillatum*, *populeum cum oleo roſaceo*, *oleum de tartaro*, *oleum roſatum* rel. Immo vero

 haec

l) L. cit. c. 3. p. 93. et c. 22. p. 109. Fallitur hinc vehementer MATTHAEI L. cit. §. 130. p. 71. qui hanc *trypheram Saracenicam* a VALESCO DE TARANTA in medicarum numero collocari exiſtimat. Nuſpiam enim haec extant, ſed medicamenti ſolius nomen eſt. Sic enim ille Philon. Pharm. L. VII. 4. p. 576. Cf. etiam L. I. 6. p. 12. vbi *tryphera* iam inde a CONSTANTINO commendatur, et p. 13. *tryphera ex myrobalanis confecta*. Formulam vero *trypherae Saracenicae*, quam etiam GVIDO DE CAVLIACO (Tr. VI. c. 1. p. 348.) adduxit, vide, ſi placet, apud IO. MESVEN De Re Med. L. III. p. 300. ed. IAC. SYLV.

m) L. cit. c. 61. p. 124. T. I. Gynaec. Cf. inter GALENI *Opp.* L. De Plantis p. 1006. T. XIII. ed. CHART. vbi multa hac de planta referuntur, quae an vera ſint, iam anquirere non lubet. Videtur ſaltem illud *ſemen iuſquiami*, quod hic a ſuppoſititio noſtro auctore commemoratur, idem eſſe, vnde apud *Auicennam* (L. III. Fen. 14. Tract. III. c. 15. p. 585. ed. Baſ. 1556.) fit *oleum iaſminum vel de ieſemin*, id quod, *vt* IO. HARTM. BEYERO in not. ad *Valeſci* Philon. Pharm. I. 7. p. 14. placet, *cum Sambachino vel Zambachino* conuenit, etſi, ſi dicendum, quod res eſt, *Auicenna* ibidem vtrumque expreſſe appellauit. Neque praetereundi hac in re AEMILIVS MACER (De Virib. Herb. ſub h. voc. v. 1. ſeq. p. 87. b. ed. *Atroc.* 1530.) ſunt, atque IAC. DONDVS ſ. AGGREGATOR (In Enum. Remed. Simpl. Chir. p. 359 b. Coll. GESN.) vbi legitur *ieſemin Auic. embrocata*.

n) L. cit. c. 62. p. 126. Gynaec. T. I. vbi ſimul variae id genus diſtillationes adferuntur, vel ad decimam vſque repetendae.

haec verba *o*): *Et hoc totum ponatur in capellam ad lentum ignem, et quod diſtillauerit, ſerua in vaſe aureo vel argenteo*, ſatis ſuperque docent, quantum artifex libelli noſtri acceptum iis ferat, et quam prope ab recentiori aetate afuerit.

Spectant etiam huc illi loci, in quibus ipſos *Sarracenos* nominat, quales hi ſunt: *Herba marina, de qua Sarraceni tingunt pelles in colore viridi.* Et paullo poſt: *Hoc igitur modo tingunt mulieres Sarracenae facies ſuas p*); *Ego autem vidi quandam Sarracenam cum hac medicina multas liberare q*); denique *experimentum Sarracenicum r*) rel. Quos cum, tanquam praeſentes, adduxerit, neceſſe eſt ille aut ipſe hac ex gente fuerit, aut SALERNITANVS ſaltem *medicus*, isque chriſtianorum myſteriis initiatus. Iam vero prius eſſe non poteſt, quia tunc obuium horum teſtimonium ſine dubio non adhibuiſſet ad fidem rei ſuae conciliandam; Relinquitur ergo poſterius, idque, ni fallor, tam certum eſt, quam quod certiſſimum.

Primum enim nolo ridiculis illis medicamentis immorari, quae iſtorum ſeculorum ſuperſtitio introduxerat, et ex quo numero ſunt illa *ad conceptionem* aut faciliorem reddendam, aut impediendam prorſus, *ad partus negotium accelerandum, de vmbilici magnitudine, vt ſigno virilitatis* cet. ſed potius ad ea propius acceſſerim, quibus haec noſtra ſumtio confirmatur. Solet vero is, a quo dubius hicce liber profectus eſt, vbiuis *omnium bonorum et vniuerſitatis huius auctorem deum s*) appellare ac monere, *in partus difficultate ante omnia eſſe ad deum recurrendum t*), *deo fauente u*) omnia peragi

o) L. et cap. cit. p. 127.
p) L. cit. c. 61. p. 121.
q) Ibid. p. 122.
r) Ibid. p. 124.
s) Ibid. Proleg. p. 89.
t) Ibid. c. 17. p. 102. ſeq.
u) Ibid. et cap. cit. p. 103.

peragi oportere rel. Deinde *ad dolorem matricis* commendat *potionem S. Paulli in modum auellanae v*), id quod videtur idem illud medicamentum eſſe, quod paullo ante *w*) per *tres vel quinque pilulas de eodem* THEODORICO *vel* PAVLLINO ad ciendos menſes ſignificarat. Omnium autem optime *ſcriptorem* huius libelli *chriſtianum* fuiſſe, hinc intelligitur, quod paſſim *x*), quid quoque die faciundum ſit, edoceat, adeoque *diem dominicam* et *diem ſabbati* diſertis verbis adducat. Id quod, ni fallor, documento eſt, non, niſi eum, qui in chriſtianorum religione natus educatusque eſt, ſic remediorum vſum potuiſſe praecipere.

Quibus ita ſe habentibus, facile (ſpero) demonſtrabitur,

v) Ib. c. 22. p. 108. Eſt vero ille aut IOANNES A S. PAVLLO *Platearius*, quem, teſte GE. MATTHAEI (Conſp. Hiſt. Med. Chron. §. 98. p. 51.) VINCENTIVS *Bellouacenſis*, *ſcriptor ſeculi XIII. medii*, adduxit, aut etiam ipſe *S. Paullus*, vt multis, maximeque omnium videtur *Tiraquello* (De Nobil. c. 31. n. 86. p. 263.). Sed fallitur idem ille vehementer. Commemorarunt (fatebor enim) GALENVS (De Compoſ. Medic. Sec. Loc. VII. 5. p. 554. T. XIII. ed. CHART.) atque AETIVS (Tetrab. II. Ser. IV. c. 65. p. 417. Coll. STEPH.) *antidotum* quandam *Paullinam* ad multos morbos, in primisque ſtrangulationem vteri perquam accommodatam, ſed vterque ARISTARCHI nomine, non PAVLLI, adeoque his teſtibus vti nullo modo poterat ad ſententiam ſuam confirmandam. Probabile certe eſt, poſteriores medicos, eosque chriſtianos, idem medicamentum ac diuini viri auctoritatem adhibuiſſe ideo, vt maior eius vis atque praeſtabilior eſſe crederetur. *Potio* vero illa S. PAVLLI, quam NICOLAVS, ARNOLDVS *Villanouanus*, GILBERTVS *Anglicus*, multique praeter hos alii, paſſim adduxerunt, vel maxime *cum vino decoctionis Boeoniae* aduerſus epilepſiam commendatur ap. *Valeſcum de Taranta* Philon. Pharm. I. 24. p. 78. ſimiliterque aduerſus conuulſionem c. 27. p. 93. At L. I. 24. p. 74. refertur inter purgantia *medicina euphorbiata*, *quae conſtat ex Paullini vncia vna et euphorbii ſcrupulo vno.*

w) Ibid. c. 11. p. 99. Gynaec. T. I. ed. WOLPH.

x) Ib. c. 64. p. 120.

tur, fuiſſe artificem ſpuriae huius ſcriptionis *e ſchola Salernitana* progreſſum, quippe ab eo exempli loco commemorantur *mulieres Salernitanae y*), *earum medicamina ad ruborem faciei efficiendum z*), *nobiles* denique *Salernitanae a*) a plebeiis ſciunguntur. Id quod tam bene fieri non potuiſſet, niſi hos mulierum fucos quotidie aut oculis ſuis ipſe percepiſſet, aut ſaltem rumore ac narratiunculis eorum, qui illarum feminarum vſu et contubernio fruebantur, tales fieri fraudes accepiſſet.

Accedit et illud, quod alicubi *b*) in iis medicamentis, quorum vſus ad oculorum vitia magni momenti eſt, verſus hos leoninos adferat:

Foeniculum, verbena, roſa, chelidonia, ruta:
Ex his fiet aqua, quae lumina reddit acuta.

Sunt autem illi, ſi conferre placeat, ex ſchola Salernitana *c*) decerpti, etſi quodammodo in verborum poſitu a ſe inuicem abhorrentes, idque ſine dubio per ſcribarum inſcientiam aut incuriam accidit. Sic enim in omnibus iis editionibus, quas inſpeximus, diſerte legitur:

Foeniculus, verbena, roſa et chelidonia, ruta,
Subueniunt oculis dira caligine preſſis:
Nam ex iſtis aqua fit, quae lumina reddit acuta.

Alienum nimis profecto foret a meo propoſito, multis de antiquitate ac dignitate ſcholae Salernitanae diſſerere: Id enim iam mira cum diligentia et accuratione fecerunt ZACH. SYLVIVS *d*), IO. FREINDVS *dd*), multique praeter hos alii. Id

y) Ibid. c. 61. p. 119.

z) L. cit. p. 121.

a) Ib. p. 125.

b) L. cit. c. 29. p. 110.

c) Schol. Salern. ſ. De Conſerv. Valitud. c. 79. p. 330. ed. Aug. Vind. 1753. Medius vero verſus etiam ap. *Q. Serenum Samonicum* c. 13. p. 82. ed. *Humelb.* legitur.

d) Praefat. in Schol. Salern. c. 2. ſequ. edit. cit. Nam ſecundum hunc RO-BERTVS

Id vnum commemoraſſe ſufficiat, libellum hunc, qui olim inſtar omnium eſſe credebatur, ad finem ſeculi vndecimi conſcriptum fuiſſe; id quod quam bene iis conueniat, quae ſupra de CONSTANTINO *Africano* et *magiſtro* GERALDO diximus, quis eſt, qui non videat? Tunc enim neceſſaria conſecutione vincitur, ſcriptionem hancce ſpuriam, cuius auctorem adhuc ſtudio deditaque opera anquiſiuimus, deberi doctori cuidam Salernitano, qui aliquot ſeculis poſt vixerat, quia ſcholae huius auctoritate abuſus eſt ad argumenti ſui veritatem demonſtrandam.

Repugnat porro ſimul hicce liber iis cum maxime, qui luis venereae natales multum vltra CAROLI, Galliarum regis, in Italiam aduentum extendi percupiunt. Facta enim ibidem *e*) eſt mentio vnguenti cuiusdam ad *coxarum et aliarum partium ſcabiem*, cuius vis potior mercurio debetur, praeparaturque illud trituratione *cum oleo et axungia*, aut etiam *ſaliuae* miniſterio, ea tamen adiecta conditione ac lege, *vt ſi quis hoc vnguento ſe vnxerit*, *aquam frigidam in ore teneat*, *ne dentes laedantur ab argento viuo*, *quod circumquaque fluit*. In quo auctor noſter ne latum quidem receſſit ab Arabum placitis, qui omnium primi auſi ſunt aduerſus pediculos, ſcabiem variaque cutis vitia mercurium adhibere, ſimiliterque ROGERIVS *Parmenſis f*), THEODORICVS *g*), ARNOLDVS *Villanouanus h*), GVIL. VA-

 RIGNA-

BERTVS redux ab expeditione ſacra poſt 1097. Salernum abiit medicos illos de vulnere fiſtuloſo conſulturus, quod ex telo venenato inflictum fuerat, adeoque forſitan anno 1100. hanc ſcholam Salernitanam in vulgus emanaſſe credibile eſt. At vero FABRIC. Bibl. Lat. L. IV. 12. n. 13. p. 871. ed. quart. id factum eſſe putat anno 1099. *Pagi* contra iam inde ab anno 1066.

dd) Hiſt. de Medecin. P. III. p. 219. ſeq. ed. Pariſ.

e) L. De Paſſ. Mul. c. 45. p. 115. et c. 61. p. 121. ſeq. T. I. Gynaec.

f) Chirurg. L. I. c. 42.

g) Chirurg. L. III. c. 49.

h) Medic. Pract. L. II. c. 43.

RIGNANA *i*), VALESCVS DE TARANTA *k*), BERN. GORDONIVS *l*), GVIDO DE CAVLIACO *m*), alii. Eſt vero hoc, ni fallor, certiſſimo indicio, libellum hunc, in quem inquirimus, multis annis ante, quam lues gallica oriretur, foras datum eſſe. Nam ſi morbus hic eo iam tempore increbruit, quo artifex noſter ſe ad ſcribendum accinxerat, non poterat non etiam hic ſimul animaduertere, quantae haud raro vtilitatis illud vnguentum ſit, ſi diriſſimum hoc ignoti morbi venenum ſaliuae beneficio foras e corpore propellatur, aut ſaltem eos redarguere, qui temere ac nefario auſu hoc medicamento vtebantur. Iam vero, prius ne fiat, ſedulo hortatur, adeoque ſine dubio hicce noſter libellus medius quaſi inter ſcholae Salernitanae gloriam ac mali Neapolitani ortum proiectus fuiſſe cenſendus eſt.

Reſtat adhuc vnus locus, qui legentium animos fallere dubiosque reddere poſſet. Legitur enim alicubi *n*) *breſilium fruſtatim inciſum ad genas colorandas*, alias *o*) vero vna cum *croco orientali*, *ſandalis*, *alcanna*, commendatur *decoctio breſilii ad capillos tingendos*. Vnde facile ad concludendum foret, hanc ſcriptionem, quam vulgo *Eroti* ac *Trotulae* attribuunt, videri longe recentiſſimam, et hoc *breſilium a Braſilia* nomen accepiſſe, niſi multa contraria nos cogerent aſſenſum ſuſtinere.

Opta

i) Secret. Sublim. Tr. III. c. 9. p. 135.

k) Sic ille aduerſus achores commendat *vnguentum* GORDONII, aduerſus ſcabiem, malum mortuum, morphaeam, Philon. Pharm. L. I. c. 2. p. 7. aduerſus omnes cutis infectiones L. I. 6. p. 15. adu. pediculos varias cum mercurio compoſitiones ib. c. 4. p. 10. adu. ſcabiem, Phil. Chir. c. 16. p. 645. ſeq. adu. impetiginem ib. c. 8. p. 633. cet. ed. Frft. 1599.

l) In LILII L. II. c. 9. p. 161. ed. Lugd. 1550.

m) Chirurg. Magn. Tr. V. Doctr. I. c. 3. p. 325. ed. Lugd. 1572.

n) In Spurii noſtri lib. c. 61. p. 121.

o) Ibid. p. 123.

Orta enim eſt ſuperiori maxime ſeculo, vt inter omnes conſtat, de hoc ligno Braſilienſi multa, eaque longe clariſſima diſceptatio inter viros auctoritatis haud contemnendae, cum de rebus *Salomonis* curatius commentari vellent, ſuntque duces quaſi ac coryphaei LIPPENIVS *p*), HVETIVS *q*), VRSINVS *r*), PFEIFFERVS *s*), HILLERVS *t*), CELSIVS *u*), et nuper demum IO. ERNEST. FABER *v*), Profeſſor linguarum orientalium in academia Ienenſi longe clariſſimus. Hi tantum non omnes illa *Salomoni* transmiſſa ligna, אלגומים, pro *Santalo rubro*, *Ligno braſilienſi*, aut quouis alio ligno pretioſo, ſolido, ponderoſo, putredinis experte, pulcri denique coloris, habenda duxerant. Quo iure, aliis diiudicandum relinquimus, cum haec nimis aliena a noſtro ſint propoſito. Eſt enim hac in re tanta ſcriptorum veterum et recentiorum diuerſitas, nulla vt maior eſſe poſſit.

p) De Nauigat. SALOMON. Ophirit. c. VII. Sect. IV. §. 9. ſequ. p. 701. Negat autem ille, haec *algumim* eſſe *lignum braſilianum*, aut *ſandala*, ſed probare potius ex fide *Garciae ab Orto*, qui proregis Indici fuerat medicus, alloborat, ſandalum rubrum neque dulce eſſe, nec inficere: (id quod ei certe ineſſe videtur ligno braſiliano;) adeoque non poſſe non pro *ebeno* haberi.

q) De Nauigatione Salomonis c. 6.

r) Arboret. Bibl. Sect. V. c. 43. n. 5. p. 565. ſequ. Hic diſcuſſis ſcriptorum teſtimoniis, tandem *ligna algumim ſandala rubra eſſe ſtatuit*.

s) Dub. Vexat. Cent. II. Loc. 95. p. 493. ſequ.

t) Hierophyt. P. I. c. 13. n. 9. p. 130. ſequ. Reprobat potiſſimum eorum ſententias, qui hic per *algumim* aut *braſilianum lignum*, aut *cedrinum*, aut *corallia*, aut *ebenum*, intelligendum eſſe putant, quippe illud *commune arborum reſiniferarum nomen* ſit.

u) Hierobotan. Voc. *Algumim*, P. I. p. 171. ſequ. Hic, vt omnium optime biblicarum plantarum hiſtoriam pertractauit, ita etiam bene verſatus in explicanda vera huius vocabuli ſignificatione eſt, vt, cum eam ſandalo noſtro reſpondere pronunciet, etiam temere refragari nemo audeat.

v) Archaeolog. *der Hebraeer* P. I. *Abſchn.* VII. p. 334. ſeq. Ibi expreſſe dicitur reſpondere ſantalo. Reliqua vero V. Cl. docte ac eleganter explicuit.

poſſit. Nam in verſione Alexandrina *w*) haec *algumim* explicantur per *ξύλα πελεκητὰ* et *ἀπελεκητὰ*, apud HIERONYMVM et vulgatae auctorem per *ligna thyina*; IOSEPHO *ww*) vero cum *piniferis* conuenire videntur, denique paraphraſti Arabi *x*) idem eſſe, quod *lignum coloratum*. Id vnum tamen commemorandum exiſtimamus, quod verbum בראזיל iam apud KIMCHIVM, SALOMONEN BEN MELECK et MOSEN MAIMONIDEM occurrit, etſi eam vocem pro gloſſemate habet CELSIVS. Haec certe ex litteris Illuſtris TRILLERI, Senis venerabilis, nobisque amiciſſimi, nuper intelleximus, cum dubia hac in re ad immenſam praeclaramque eius ſcientiam, tanquam ad anchoram ſacram, confugeremus. *Vel maxime mirum*, ſcribit ille, *et ſumma attentione digniſſimum eſt, ligna illa Ophiritica pretioſa* אלמוגים *vel* אלגומים *a vetuſtiſſimis et doctiſſimis Rabbinis*, KIMCHIO *nempe atque* MAIMONIDE, *manifeſto explicata fuiſſe per* העץ האדום בראזיל, *hoc eſt, lignum rubrum Braſilium. Hic vero ipſe* KIMCHIVS, *nunc, quaeſo, attende et mirare, plus, quam* CCC. *annis, iam vixit ante ipſam Braſiliam ab Europaeis fauſto ſidere detectam ac repertam, et paris paene aetatis quoque fuit* MAIMONIDES, *adeo, vt inde paene probabile videatur, quod acutiſſime ſuſpicatus eſt doctiſſimus* HVETIVS, *lignum illud Braſilium non tam nomen ſuum accepiſſe ab ipſa inſula illa Braſilia, ſed dediſſe potius nomen ipſi Braſiliae, adeo ſcil. vt lignum illud ſolidum, durum, ponderoſum, rubrum, tinctorium, ſua prima origine, quaſi κατ᾽ ἐξοχὴν,* בראזיל, *Braſil ſeu Braſilianum vocaretur cet.* Hactenus magnus TRILLERVS, idque tam docte, vt ei non poſſis non adſentire, cui haec maioris momenti eſſe videntur,

w) I. Reg. 10. v. 11. 12. p. 548. ed. REINECC. cf. 2. Chron. 2. v. 8.

ww) Antiquit. Iudaic. VIII. 8. quocum fere conſentit PINEDA De Reb. Salom. L. IV. c. 18. n. 2. p. 222. ſeq.

x) Ap. CELSIVM l. cit. p. 177.

tur, quam quae hac in noſtra ſcriptione ſuppoſititia commemorantur.

Id certus ſcio, falli vehementer, ſi qui docti viri haec Hebraeorum אלגומים, *Lignum braſilianum* et *Santalum rubrum* pro iisdem habenda putent. Haec enim repugnant diſertis noſtri libelli verbis, quibus *breſilium a ſandalo* ſtudio deditaque opera in vna eademque formula *ſeiungitur*: alii vero mediae aetatis medici, cum in eadem capillorum tingendorum arte verſarentut, identidem commemorant Santala, breſilium non item. Sic enim apud VALESCVM DE TARANTA *y*) ſaepe numero adferuntur *Santala, rubrum et album z*), *triaſantala a*), *Santalum rubrum et citrinum b*), quocum innumeris in locis conſentit GVIDO DE CAVLIACO *c*). Hinc ſatis mirari non poſſum, quod CELSIVS *d*) ex *Salmaſii* fide ſantalum album vſpiamreperiri pernegaret. Nobis enim contrarium ſtatuentibus affatim teſtium et copiarum floret.

Sed redeundum eſt, vnde deflexerat oratio, ne forte illud breſilium nos nimis a vero libelli noſtri auctore auocet. Ex his enim, quae adhuc diſputauimus, ſatis ſuperque patet, *artificem, a quo illa de paſſionibus mulierum ſcriptio profecta eſt, fuiſſe medicum Salernitanum, eumque chriſtianum, qui ſeculo ſine dubio XIV. vltimo floruit.* At vero annum, quo primum hicce libellus prodierit, aut ve-

y) Philon. Pharmac. I. 6. p. 13.

z) Ib. L. I. 7. p. 26. et L. VII. 6. p. 580. *Santalum album* L. III. 6. p. 233. Communi vero nomine dic. *omnia Santala* L. VII. 12. p. 601. et p. 603. At L. I. 7. p. 28. inter *odorata frigida* et p. 30. inter *ſtyptica* refertur. Differre autem braſilium lignum a ſantalo rubro iam olim demonſtrauit GARCIAS AB HORTO, *Arom.* et Simpl. Medic. apud Indos Naſcent. Hiſt. p. 69. ed. CLVS. tert.

a) Ibid. L. I. 19. p. 59. et L. V. 8. p. 442.

b) Ib. L. IV. 23. p. 363. et L. V. 1. p. 406. Iterum c. 2. p. 412.

c) Chirurg. Tr. II. c. 2. p. 90. et Tr. VI. P. V. p. 399.

d) L. et p. cit.

rum auctoris nomen publice profiteri, id eſt, quod mihi non ſumam demonſtrandum, partim quia labor ille periculoſus ac irritus foret, cum, quicquid ſignorum hic reperiebatur, curatius iam anquiſiuimus, partim quia in tanta virium mearum imbecillitate, librorum barbarorum penuria, temporisque anguſtiis nullo modo expectari poterat, vt haec ſatis certo demonſtrarem. Saltem, auctore TVLLIO e), *magnum opus omnino et arduum conamur, ſed nihil difficile amanti aut tentanti.* Id vnum peruelim boni iuſtique harum rerum aeſtimatores ac arbitri meminerint, quae demum cunque aut in promtu erant, aut ſine errandi metu dici poterant, huc me ſedulo in medium protuliſſe. Cetera vero, ſi qua in poſterum cognoro, animus eſt, ſuo quaeque loco adducere.

Reliquum eſt, vt, qua de cauſſa haec potiſſimum ſcripta ſint, optimus quisque intelligat. Placuit SERENISSIMIS SAXONIAE DVCIBVS, ACADEMIAE huius NVTRITORIBVS longe MVNIFICENTISSIMIS, mihi inopinanti, nec tale quid ſperanti *profeſſionem botanices ac theoretices* quam clementiſſime demandare. Quae CELSISSIMORVM PRINCIPVM gratia vt eſt omnium maxima, et laudibus nunquam interituris extollenda, ita etiam ego pietate iubeor publice profiteri, quantopere inſigni hac clementiae ſignificatione commotus ſim cum ad gratiarum actionem deuotiſſimam rite perſoluendam, tum ad numinis fauorem pro ſalute TANTORVM NOMINVM ardenter expetendum. Supplex veneror deum immortalem, vt SERENISSIMOS SAXONIAE DVCES, DOMINOS meos CLEMENTISSIMOS, vna cum STIRPE SERENISSIMA, diu ſaluos, tectos ac incolumes ſeruet, eosque ornatos omni felicitatis genere, quod PRINCIPES BONI prae ceteris promerentur, iubeat ſerius abire ad caelites. Ego vero, cui ex ſingulari CELSISSIMORVM DVCVM beneficio contigit

e) De Orat. c. 10.

contigit eſſe tam felici, vt tanto tamque praeclaro profeſſoris ordinarii muneri admouerer, ſancte polliceor, nullum vnquam tempus fore, quo mihi aut animus gratus, aut voluntas ad munia debita exſequenda defuiſſe videatur.

Veſtris vero commodis vnice inſeruiens, *Commilitones Optimi*, conferre ſtatui, quod reliquum huius ſemeſtris eſt, ad ſcientiae *Veſtrae* cancellos proferendos. Adeſte igitur frequentes, *o cariſſimi iuuenes*, noſtrumque bene de ſalute *Veſtra* merendi ſtudium humanitate, attentione, ac laudabili diſcendi ardore propediem excitare non cunctamini. Omnem certe mouebo lapidem. vt nec ego *Veſtro* fauore indignus videar, nec *Vos* me ducem ac *magiſtrum* adhibuiſſe poeniteat. Scripſi Ienae d. VIII. Nouembris, CIↃIↃCCLXXIII.

INDEX
RECITATIONVM NOSTRARVM
HOC SEMESTRI HABENDARVM.

Hora VIII-IX. die ☿ et ♄ *publice* in b. LVDWIGII *Methodum diſcendi medicinam* commentabor.

Hora X-XI. *priuatim* Illuſtr. HALLERI *Primas Lineas Phyſiologiae*, idque diebus ☽, ♂, ☿, ♃ et ♀, explicabo; at vero

Hora XI-XII. et Hora II-III. *Praxin Clinicam*, eamque duce Ill. VOGELIO. Vtrique recitationi, ſi *Cariſſimis Commilitionibus* ita videatur, cumuli loco *Examinatorium* addere animus eſt.

Diebus ♂tis et ♃, iis deſtinata hora VIII-IX. eſt, qui de *rebus medicis* vel *diſſerendo*, vel *ſcribendo* vires periclitari cupiant. Via et ratio inſtituti noſtri coram indicabitur.

Neque deero iis, qui aut in *arte formulas medicas concinnandi* erudiri, aut *lectione* HIPPOCRATIS *magni vel* CELSI, veterum medicorum placita ſibi familiaria reddere velint, vt tandem iuſtum eorum pretium ſtatui poſſit.